

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขให้กับหน่วย
มณฑลทหารบก ในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๓ ในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๕

โดย : พันเอก มานพ พันธุ์สะโม

อาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัย : นาวาเอก

(ยุทธนพงษ์ นพกุลสถิตย์)

กรกฎาคม ๒๕๖๖

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขให้กับหน่วยมณฑลทหารบก ในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๓ ในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๕ เป็นการศึกษาการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขของหน่วยทหารในสภาวะปกติ ซึ่งในอนาคตสถานการณ์ภัยพิบัติมีแนวโน้มที่จะรุนแรง ซับซ้อนและหลากหลายรูปแบบ สำหรับกระทรวงกลาโหมนั้นมีบทบาทเป็นหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน โดยจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณสุขหน่วยเพื่อสนับสนุนหน่วยงานในสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในระดับต่างๆ ในส่วนของกองทัพบกมีการจัดตั้งถึงระดับมณฑลทหารบก ดังนั้นหน่วยมณฑลทหารบกในฐานะหน่วยทหารประจำพื้นที่ มีภารกิจสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัด จึงจำเป็นต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขให้สามารถสนับสนุนหน่วยงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการวิจัย (Methodology) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ กฎหมาย ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขของหน่วยทหาร จากนั้นนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสุขให้กับหน่วยมณฑลทหารบก ในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๓ ต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าภัยพิบัติในพื้นที่ภาคเหนือที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง รุนแรง ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง คือ เหตุการณ์น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม และน้ำท่วมขัง โดยปัญหาและอุปสรรคของหน่วยมณฑลทหารบก ที่รับผิดชอบจัดตั้ง “ศูนย์บรรเทาสาธารณสุข มณฑลทหารบก” คือ โครงสร้างการจัดหน่วย

มีขนาดใหญ่เกินไป การบริหารจัดการมีกองกิจการพลเรือนมณฑลทหารบก รับผิดชอบเพียงหน่วยเดียว รวมทั้งการขาดองค์ความรู้ของกำลังพล ไม่มีหลักนิยม คู่มือและระเบียบหลักสูตรฝึก ขาดยุทธโธปกรณ์ ที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน งบประมาณการฝึกไม่พอเพียง รวมทั้งไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และการซักซ้อมแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการเพิ่มขีดความสามารถ ได้แก่ การปรับโครงสร้าง “ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบก” ให้ผู้บังคับบัญชาและให้ทุกกองฝ่ายอำนวยการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง การปรับอัตราการจัดกองร้อยช่วยเหลือประชาชนให้มีขนาดเล็กลงและอ่อนตัว โดยมีหมวดช่วยเหลือประชาชนทางบก ทางน้ำ และหมวดเสนารักษ์ (M-MERT) รวมทั้งให้กรมยุทธศึกษาทหารบก จัดทำหลักนิยม คู่มือ กำหนดระเบียบหลักสูตรการฝึกไว้ในคำสั่งการฝึกประจำปีของกองทัพบก การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการฝึกและใช้ยุทธโธปกรณ์ ด้านสาธารณภัยร่วมกันระหว่างกองทัพบกกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การให้หน่วยมณฑลทหารบกมีส่วนร่วมในการเสนอของงบประมาณด้านสาธารณภัยประจำปี การสร้างองค์ความรู้ด้านสาธารณภัยให้กับกำลังพลตั้งแต่เข้าเป็นนักเรียนทหารและกำหนดไว้ในหลักสูตรตามแนวทางรับราชการ แล้วพัฒนาไปสู่การจัดตั้ง “ชุดครูฝึกบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบก” การจัดทำ “แผนบรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบก” ให้สอดคล้องกับแผนของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด การซักซ้อมแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญกองทัพบกจะต้องมีการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้มีการคิดค้นพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ ยุทธโธปกรณ์ด้านสาธารณภัย ซึ่งการพัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการกิจด้านสาธารณภัยให้กับหน่วยมณฑลทหารบกในภาวะปกตินั้น เปรียบเสมือนการเตรียมความพร้อมในภาวะสงคราม เพราะหน่วยมณฑลทหารจะมีบทบาทนำในฐานะ “ศูนย์ปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลัง” ในงานการควบคุมความเสียหาย

ABSTRACT

Title : The guidelines for enhancing the capacity of performing disaster missions for the Military Circle in the area of the 3rd Army Area in the year 2023 – 2032

By : Colonel Manop Phunsamo

Research Advisor : **Senior Captain**

(Yuttanapong Noppakulsatit)

July 2023

“The guidelines for enhancing the capacity of performing disaster missions for the Military Circle in the area of the 3rd Army Area in the year 2023 - 2032.” examines the disaster relief operations of military units in normal situations, considering the future likelihood of severe, complex, and diverse disaster situations. The Ministry of Defense plays a supportive role in emergency operations by establishing Disaster Mitigation Centers to support agencies at various levels under the Department of Disaster Prevention and Mitigation. For the Royal Thai Army, Army Region units are established, including the military district level. Therefore, as a regional military unit, the military district unit has a mission to support the Provincial Disaster Prevention and Mitigation Command. It is necessary for the Army Region unit to have the capabilities to effectively support the agencies in the area in carrying out disaster relief missions.

The research methodology employed in this study is qualitative research, utilizing data analysis from documentary research and in-depth interviews with qualified individuals, as per the specified objectives. The study aims to examine concepts, theories, principles, laws, problems, obstacles, and approaches related to disaster relief missions of military units. Subsequently, the data collected will be analyzed to generate research findings, along with recommendations and guidelines for enhancing the capabilities in

carrying out disaster relief missions for military district units under the Third Army area 3 in the future.

The research findings reveal that natural disasters occurring frequently and severely in the northern region have wide-ranging impacts. These disasters include forest flooding, landslides, and inundation. The problems and obstacles faced by the Army Region units responsible for establishing "Military District Public Disaster Mitigation Centers" are as follows: oversized organizational structures, management handled by a single department, lack of military personnel's knowledge, absence of principles, manuals, and basic training regulations, insufficient essential equipment, inadequate operational and training budgets, and a lack of preparedness plans and joint exercises with relevant agencies. The researchers propose several recommendations for enhancing capabilities, such as adjusting the structure of "Military District Public Disaster Mitigation Centers" to involve commanding officers and all administrative divisions, reducing the size and vulnerability of the humanitarian assistance units, including land, water, and search and rescue units (M-MERT), developing principles, manuals, and training regulations within the Army's annual training orders, establishing cooperation agreements for training and utilizing disaster response equipment between the Army and the Department of Disaster Prevention and Mitigation, involving Army Region units in requesting annual budgets for disaster relief, creating a knowledge base on disaster management for military personnel from their initial training as soldiers, and progressing towards the establishment of "Disaster Mitigation Instructor Teams" within the Army. Additionally, there should be the development of "Military District Disaster Mitigation Plans" aligned with provincial disaster prevention and mitigation plans, conducting joint exercises with relevant agencies, and most importantly, fostering motivation within the Army to innovate and develop disaster response inventions, tools, and equipment. Enhancing the capabilities for disaster relief missions of the Army Region units in peacetime is analogous to preparing for war, as the Army Region units have a leadership role as "Rear Area Operations Centers" in damage control efforts.